

Apostolat Militaire International De Christelijke Soldaat in Dienst van Rechtvaardige Vrede Verklaring van de Algemene Vergadering van het AMI, Berlijn, oktober 2010

Inleiding

1. Aan de vooravond van het derde millennium begon Zijne Heiligheid Paus Johannes Paulus II zijn toespraak ter gelegenheid van Wereldvrede dag 2000 met de tijdloze Kerstgroet van de engelen, "*Vrede op aarde voor mensen in wie God een welgevallen heeft!*" (Lucas 2:14). Op basis van deze boodschap van de Heilige Vader heeft het Apostolat Militaire International (AMI) onderzocht op welke wijze de diepzinnige boodschap van vrede en universele menselijke verwantschap het best bevorderd kan worden door christenen die dienen in de strijdkrachten overal ter wereld. De Algemene Vergadering van het AMI vaardigde daartoe een verklaring uit op 15 november 2000 te Rome.¹

2. Elke positiebepaling uitgedrukt in een veranderende omgeving wordt minder relevant naarmate de tijd verstrijkt. Tijdens de Algemene Vergadering van 2009 heeft het AMI onderzocht welke belangrijke veranderingen hadden plaatsgevonden het voorbije decennium. Er werd een werkgroep en een tijdschema opgesteld om bevindingen te formuleren met het oog op een herziening van de voorgaande verklaring; een herziening die diende te worden gepubliceerd op de Algemene Vergadering in Berlijn in 2010.

Definiërende factoren

3. Wereldwijde ontwikkelingen – Tijdens het decennium hebben we steeds vaker de voortekenen gezien van de wereldwijde klimaatverandering en een groot aantal natuurrampen waarvan men denkt dat ze verband houden met menselijk handelen. Globalisering, de wereldwijde integratie van handel en economie, heeft een vermenging van culturen teweeggebracht die de mensheid dichterbij de gelijkaardige idealen van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en die van de moderne kerk kunnen brengen.² Eigenbelang en protectionisme leiden echter tot verdere economische ongelijkheid en ongeziene migratiedruk op de chronisch minderbedeelden. Hoewel opkomende markten meer welvaart hebben gebracht voor enkele reeds vroeger of recentelijk geïndustriali-

seerde naties, blijven er landen bestaan waar absolute armoede heerst met de daarmee gepaard gaande schuld, instabiliteit en bevolkingsaanwas.

4. Secularisme. In het laatste deel van de 20ste eeuw heeft agressief secularisme in het Westen veel van de morele en ethische normen die werden gevestigd tijdens twee christelijke millennia op de proef gesteld. Erkend wordt echter ook dat door het falen om de ethische normen van het evangelie waar te maken, de kerk als instituut en individuele christenen teleurstelling hebben veroorzaakt en zelfs hebben meegewerkt aan de tendens tot secularisme. Tien jaar ver in de 21ste eeuw zijn de vooropgestelde inherente onzekerheden aldus overdekt met een decennium van seismische veranderingen in de politieke, religieuze en economische wereldorde.

5. Informatietechnologie – Tijdens het afgelopen decennium heeft het internet de grenzen verlegd. Bloeiende sociale netwerksites legden de nadruk op en versterkten de individualiteit, krachtige zoekmachines gaven iedereen toegang tot een massa aan kennis zoals nooit tevoren. Terzelfder tijd echter zijn de onverhoedse gevaren van het wereldwijde web gestegen met negatieve invloed op moraliteit en integriteit.

6. Wereldwijde financiële crisis – Het virtueel kopen en verkopen van aandelen voor kortetermijngewin maakten massaal en onveilig gokken met geleend geld mogelijk. Nationale en internationale regulerende instellingen hebben de noodlottige gebreken van de financiële sector, die zich richtte op individueel gewin voor gewetenloze enkelingen die sommige staten tot op de rand van de ondergang brachten, niet onderkend en zijn evenmin tussenbeide gekomen. De huidige generatie, die het bankensysteem van de ondergang heeft gered, is nu belast met de hypotheek van deze mix van roekeloosheid en onbekwaamheid.

7. Nieuwe oorlogen – De meeste hedendaagse gewapende conflicten zijn intern, in sommige gevallen tengevolge het verlies van de macht in zwakke of gefaalde staten, georganiseerde misdaad of rebellerende en opstandige groepen die over grenzen heen actief zijn. Deze conflicten worden veelal gekenmerkt door escalerende wreedheden, oorlogsmisdaden, het gebruik van kindsoldaten, economische uitbuiting en ontwrichte politieke of religieuze ideologieën. Iedere vredeshandhavende macht die in dergelijke omstandigheden wordt ingezet, treedt een labyrint van ambiguïteit binnen.

8. Terrorisme – Hoewel terrorisme, historisch gezien, littekens heeft nagelaten op samenlevingen wereldwijd, heeft de nooit eerder geziene horror van de aanval op de “Twin Towers” in 2001 een verdorven fundering gelegd waarop vele terroristen beoogden voort te bouwen in de daaropvolgende jaren van het decennium. De gebeurtenis heeft een militair en ideologisch conflict uitgelokt dat een dramatische stijging in asymmetrische oorlogsvoering heeft laten zien en dat over grenzen heen wordt uitgevochten, maar dat in eerste instantie geen conflict tussen staten is. De schade aan de internationale verbondenheid is immens, het voortdurende verlies aan mensenlevens tragisch en de economische gevolgen verwoestend.

Definiërende gevolgen voor de christelijke soldaat¹

9. De postmoderne visie op het leven, geaccentueerd door de destabiliserende gebeurtenissen van het afgelopen decennium, heeft het vertrouwen in de gevestigde normen van religie en filosofie verder doen dalen. Het is moeilijker geworden trouw aan een korps, een zaak of een land en het aanvaarden van militaire discipline in te stellen. Een samenleving met een gezonde kritische houding ten aanzien van autoriteit kan daarentegen in se een subtiele vorm van conflictpreventie zijn, met mensen die minder geneigd zijn te gaan waar confrontatiepolitici hen heen leiden.

10. Naast de toenemende onzekerheid in de burgersamenleving bestaat er een aanzienlijke kloof tussen het politieke proces en de praktische uitvoering van de inzet van militairen. Soldaten moeten niet alleen het risico op overlijden, letsel en langdurig trauma aanvaarden, maar ook beantwoorden aan (politieke) opdrachten met middelen die geen gelijke tred houden met veranderende operationele situaties. Vooruitgang is vaak traag en exit-strategieën slecht omschreven.

11. Van christelijke soldaten in actieve dienst in multinationale strijdkrachten wordt verwacht dat ze interculturele bekwaamheid en morele integriteit aan de dag leggen, maar ze kunnen in toenemende mate afstand nemen van en hun twijfels hebben over de politieke initiatieven die hun inzet hebben teweeggebracht. Dit is vooral het geval wanneer een militair initiatief op zichzelf een complexe crisis niet kan oplossen, en waar een interventie ten onrechte kan worden geportretteerd als het voeren van een “Heilige Oorlog”.

12. Strategische doelstellingen worden echter niet bepaald door soldaten. De tactische uitvoering van het politieke verlangen valt te beurt aan de militaire bevelhebbers, die dan wel verantwoordelijk kunnen worden gehouden voor de gevolgen van acties op het terrein, maar niet voor de morele rechtvaardiging van de missie. Evenzo kunnen krijgsmachtaalmoezeniers niet de morele scheidsrechters zijn van militaire missies of van de gevolgen ervan, hoewel ze als enigen onafhankelijk moreel, ethisch en spiritueel advies en troost kunnen bieden wanneer een eenheid of individuen worden geconfronteerd met operationele dilemma's en niet te beantwoorden vragen.

13. Hoewel een individuele soldaat zich kan gedragen op een wijze die waardig zijn geloof is, moet verankerd spiritueel en moreel leiderschap de ontwijfelbare moed en vaardigheden verhogen die soldaten met zich meebrengen naar conflict- en spanningsgebieden. Naties waarvan de historische christelijke tradities in hoog tempo verdwijnen ,worden meer dan ooit moreel beoordeeld als ze strijdkrachten in vijandige zones inzetten of als ze een kwetsbare vrede wensen te handhaven in situaties van onderliggend onrecht of volledig gepolariseerde verhoudingen. Juridische analyse en toetsing aan de mensenrechten vindt voortdurend plaats.

14. De christelijke soldaat, die is onderworpen aan alle druk van zijn samenleving en die gevangen zit in de maalstroom van recente gebeurtenissen, heeft behoefte aan een aantal

¹ Alhoewel deze verklaring is geproduceerd onder auspiciën van het AMI, wordt de visie die erin is vervat beschouwd als één die gemeenschappelijk is voor christenen van de meeste denominaties. Vandaar dat de voorkeur is gegeven aan de benaming ‘christelijk’ boven ‘katholiek’.

herkenningspunten om hem de weg te wijzen, om zijn benadering van plicht af te bakenen en om zijn bijdrage te leveren tot een rechtvaardige vrede. De voorgaande paragrafen behandelden de huidige situatie. De hiernavolgende paragrafen bieden advies met betrekking tot de roeping van christenen als soldaten.

Het perspectief begrijpen

15. In elke christelijk debat over oorlog moet het bepalende perspectief vrede zijn, vrede door rechtvaardigheid gebaseerd op respect voor de menselijke waardigheid en als grondlegger voor universele broederschap. Het Nieuwe Testament uit een tijdloze boodschap van vrede op aarde: *"Vrede op aarde voor mensen in wie God een welgevallen heeft!"* (Lucas 2:14). De Universele verklaring van de Rechten van de Mens zegt: *"Alle mensen worden vrij en gelijk in waardigheid en rechten geboren. Zij zijn begiftigd met verstand en geweten, en behoren zich jegens elkander in een geest van broederschap te gedragen."*³

16. Zijne Heiligheid Paus Johannes Paulus II verklaarde tevens: *"Voor de katholieke gelovigen is de opdracht om gerechtigheid en vrede te stichten niet secundair, maar essentieel. Deze opdracht dient ter hand te worden genomen in een open houding ten opzichte van hun broeders en zusters van andere kerken en kerkelijke gemeenschappen, ten opzichte van aanhangers van andere godsdiensten en ten opzichte van alle mannen en vrouwen van goede wil, met wie zij de zorg om vrede en broederschap delen."*⁴

17. In de geschiedenis van het christelijk denken werd voortdurend de nadruk gelegd op vrede als hoofddoelstelling op het militaire terrein. Sint Augustinus van Hippo zei: *"Vrede moet het doel van uw verlangen zijn. Het voeren van oorlog dient enkel uit noodzaak te gebeuren en enkel opdat God de mens van deze noodzaak kan bevrijden en hen in vrede kan laten leven. Want vrede wordt niet nagestreefd om oorlog op te wekken, maar oorlog wordt gevoerd om vrede te bewerkstelligen. Daarom moet u zelfs tijdens een oorlog de geest van een vredestichter koesteren."*⁵

18. Vrede als het ultieme vooruitzicht van politieke en militaire actie is niet enkel de afwezigheid van oorlog. Vanuit christelijk oogpunt is vrede een geschenk, de totaliteit van het leven dat God ons heeft beloofd. Vrede in de Bijbelse context wordt altijd gecombineerd met het nastreven van het algemeen welzijn en rechtvaardigheid voor allen. Paus Pius XII koos de woorden *"Opus iustitiae pax"* als zijn devies, *"Vrede is een werk van de rechtvaardigheid."* Paus Johannes Paulus II voegde er het concept van de solidariteit aan toe, *"Opus solidaritatis pax"*, vrede als de vrucht van solidariteit, en hij combineerde beide concepten in het devies *"Opus iustitiae et solidaritatis"*, vrede als het product van rechtvaardigheid en solidariteit. Beide zijn nodig opdat de mensheid een wereldgemeenschap kan worden die in staat is samen te leven.

19. De Pastorale Constitutie *"Gaudium et spes"* van het Tweede Vaticaans Concilie verklaarde aldus: *"Laten ook zij, die zich als beroepsmilitair aan de dienst van het vaderland hebben gewijd, zich beschouwen als de dienaars van de veiligheid en de vrijheid van de volken. Door een correcte uitoefening van deze taak dragen zij werkelijk bij tot het behoud van de vrede."*⁶

Stappen in het bevorderen van de vrede

20. De eerste stap in het bevorderen van de vrede is bijgevolg het beschermen van de morele beperkingen van onze kenmerkende principes voor het tussenbeide komen in gewapende conflicten en het nauwgezet toepassen van deze principes wanneer vijandelijkheden mogelijk lijken, bij interventie in conflicten en tijdens de nasleep ervan. De katholieke leer benadrukt dat militaire actie enkel een laatste uitweg zou moeten zijn, als alle vreedzame middelen geen resultaat hebben opgeleverd. Andere criteria van rechtvaardige vrede zijn: rechtvaardig motief en rechtvaardige autoriteit, kans op slagen en het bestaan van een rechtvaardig politiek concept dat aanvaardbaar is voor alle partijen in het conflict. Burgers moeten worden beschermd, militaire middelen moeten worden gebruikt in overeenstemming met de principes van militaire noodzaak, proportionaliteit, onderscheid en menselijkheid. Soldaten in elk deel van de commandoketen zijn rekenschap verschuldigd voor hun daden tijdens militaire operaties. Verantwoordelijkheden van rechtvaardige vrede in postconflict scenario's omvatten bijdragen tot wederopbouw, naleven van vredesovereenkomsten en internationale regels, dialoog en verzoening.

21. De voortdurende ontwikkeling van het internationaal humanitair recht en het koesteren van de gezaghebbende instellingen die essentieel zijn voor een rechtvaardige vrede zijn nauw verbonden met ons aanhangen van deze morele criteria. De opkomst van asymmetrische conflicten waarbij slechts één partij is gebonden door morele en wettelijke beperkingen, ontslaat ons er niet van een humanitaire moraliteit te blijven cultiveren waarvan de wortels stevig zijn verankerd in de christelijke ethiek.

22. De tweede stap in het bevorderen van de vrede is bijgevolg een toegewijde dialoog om deze criteria voor rechtvaardige vrede te verbeteren en ze relevanter te maken in onze hedendaagse situatie.

23. Discussies tijdens de Algemene Vergadering van het AMI in 2009 gaven aan dat de op beroemdheden gerichte sociale houdingen van het laatste decennium de tendens hebben vergroot om agressieve zelfbevestiging als een wenselijke kwaliteit te beschouwen. Aldus wordt, in grote delen van de moderne samenleving, de christelijke norm onderstevon boven gehaald en een basisoorzaak van conflict op verraderlijke en steeds verdergaande wijze verweven met onze cultuur.

24. De derde stap in het bevorderen van de vrede is bijgevolg een erkenning dat het zaad van vijandigheid in ons allen schuilt en zelfs in de meest edele zielen sluimert. Elke zoektocht naar vrede en broederschap moet daarom beginnen in het hart van het individu, door het cultiveren van het zaad van de vrede en het onderdrukken van de wortels der bitterheid.

25. Er zijn vele andere oorzaken van conflict. Oorlogen over historische identiteit, politieke of religieuze dogma's, grondgebied, hulpbronnen, onrechtvaardigheid, menselijke behoeften en mensenrechten blijven woeden en kunnen agressieve of defensieve motieven hebben. Des te fundamenteler de tegenovergestelde standpunten, des te minder ruimte er is voor wederzijds toegeven en hoe groter de kans op hardnekkige vijandelijkheden

en aanhoudende onmenselijkheid. De totalitaire regimes van de 20ste eeuw hebben een dogmatisch atheïstische slachting aangericht onder miljoenen, en het historisch pad van de Kerk heeft haar aandeel gekend aan geweld in naam van God, dat vandaag zou worden verworpen door christenen van alle overtuigingen.

26. De vierde stap in het bevorderen van de vrede is bijgevolg de bereidheid andere perspectieven te begrijpen en met elkaar te verzoenen en het vermijden van negatieve stereotypen in onbekende culturen. Dit vertoont grote overeenkomst met het thema van interculturele bekwaamheid ontwikkeld tijdens de Algemene Vergadering van het AMI in 2009.

27. Exponentiële bevolkingsgroei, polarisatie van religieuze extremen, onophoudelijke opwarming van de aarde, toenemende welvaartsongelijkheid en de snelle afname van natuurlijke hulpbronnen hebben het potentieel, op zichzelf of gecombineerd, om conflicten met lage intensiteit op gang te brengen die het falen van broze staten zouden kunnen veroorzaken en die snel kunnen escaleren als opstandige opportunisten politieke leemtes opvullen. De gevaren vermenigvuldigen zich als de kans bestaat dat chemische, biologische of nucleaire wapens buiten de controle van stabiele regeringen kunnen vallen.

28. De vijfde stap in het bevorderen van de vrede is bijgevolg internationale bemiddeling of interventie, bij voorkeur goedgekeurd door de VN, om instabiele situaties te pacificeren, met een rol voor militaire strijdkrachten die verder reikt dan conventionele nationale verdediging en bondgenootschappen.

29. Dit vereist een integrale aanpak, waarbij diplomatieke, militaire, civiele, juridische, sociale en economische instellingen worden betrokken. Militaire interventie is een veeleisende taak in deze context. Deze dient zorgvuldig te worden voorbereid, correct te worden uitgerust en snel te worden opgevolgd door een rechtvaardige regeling waarin de inheemse bevolking de grootste aandeelhouder is.

30. Inzicht in de oorzaak en de aard van een conflict zorgt op zichzelf niet voor een remedie. Preventie ligt in de identificatie van sluimerende vijandigheid alvorens het escaleert via eerst beperkt, dan omvangrijk en uiteindelijk ongebreideld geweld. Er bestaan meer opties vroeg in de conflictcyclus.⁷ Dit vereist een tegen de stroom ingaande benadering, met politieke en diplomatieke antennes die zijn afgestemd om de signalen van naderend geweld op te vangen en gepaste middelen voor onvoorziene omstandigheden die klaar staan om te bemiddelen of tussenbeide te komen.

31. In theorie erkent het internationaal recht slechts drie wettelijke criteria om oorlog te voeren: zelfverdediging, verdediging van een bondgenoot of tengevolge een sanctie van de VN. Hoewel geallieerde militaire strijdkrachten in het verleden vele keren machtiging hebben gekregen om als waarnemers tussenbeide te komen onder de bescherming van de VN en om te zorgen voor een cordon sanitaire tussen strijdende partijen, heeft de woelige tijd van het eerste decennium van het nieuwe millennium een grotere behoefte aan meer assertieve operaties veroorzaakt. Hoewel nationale politici en defensiehoofden altijd oog zullen hebben voor de nationale defensiebelangen, is de inzet van militaire strijdkrachten vandaag de dag eerder gericht op internationale vredeshandhaving dan op conventionele

verdediging of de projectie van de nationale macht. Het is in dit woelig en complex strijdperk dat de soldaat van vandaag zich moet bewegen, zowel moreel als militair!

32. In 1992 bedacht professor Gustav Däniker de term “miles protector”, na de Golfoorlog van 1991, en vatte de nieuwe taken van de toekomstige soldaat samen als “beschermen, helpen, redden” (“Schützen, Helfen, Retten”).⁸ De soldaat, wiens kerntaak het gevecht is, blijft altijd flexibel en, met enkele droevige uitzonderingen, voegde deze samengestelde rol toe aan zijn repertoire, aanvankelijk echter meer op gevoel dan door training. Er kan worden opgemerkt dat een soldaat, ongeacht of hij een gewone soldaat of generaal is, met een waardering voor christelijke ethiek of zelfs een persoonlijke christelijke inzet, beter in staat zou zijn om dergelijke taakuitbreiding te omvatten. Historisch katholieke, orthodoxe en protestantse intuïties vallen samen wat dit betreft.

- Paus Johannes Paulus II (Wereldvrede dag 1 januari 2000): *“Wanneer de burgerbevolking dreigt te bezwijken onder de aanvallen van een onrechtvaardige agressor, en als politieke inspanningen en geweldloze vormen van verdediging zonder resultaat blijven, is het zeer zeker gerechtvaardigd en zelfs geboden om concrete maatregelen te nemen om de agressor te ontwapenen.”*⁹
- St Cyrillus (Russisch-orthodoxe kerkleer over oorlog en vrede, aartspriester Fr Konstantin Tatarintsev): *“We ondergaan als individuen grootmoedig onrecht dat ons wordt ongedaan, maar in gezelschap verdedigen we elkaar en geven ons leven in de strijd ter verdediging van onze buur.”*¹⁰
- Maarten Luther, *“Laat geen Christen een beroep doen op het zwaard of het gebruiken voor zichzelf. Laat hem echter een beroep doen op het zwaard of het gebruiken om anderen te beschermen tegen het kwaad en om de rechtvaardigheid te verdedigen.”*¹¹

33. De paradox van doeltreffend strijden en het tegelijkertijd vrijwaren van de mensenrechten en de menselijke waardigheid blijft bestaan. De conferentie van het Oostenrijkse “Institut für Religion und Frieden” van het Oostenrijkse Militaire Ordinariaat in 2002 concludeerde dat het dilemma nog verergerd wordt door het stijgende gebruik van cyberwapens van hoog technologisch niveau en een lage onderscheidingsdrempel.¹² Dit kan echter worden verbeterd indien tijdige militaire actie door goedgepaste soldaten gepaard gaat met een instinctieve ethische reactie.

34. Het samenvoegen van delen van internationale strijdkrachten, inheemse veiligheidsdiensten en burgerinstellingen vormt een ethische en etnische uitdaging die parallel met vrede stichting, vredeshandhaving, herstel en wederopbouw moet worden aangepakt.

35. De zesde stap in het bevorderen van de vrede is bijgevolg een gepaste training en het vertrouwd maken van ingezette strijdkrachten met de culturele omstandigheden die gelden in een mogelijk operatietoneel. Dergelijk vertrouwd maken is van even groot belang tussen zich op het terrein begevende bondgenoten, inheemse bevolkingen en potentiële vijanden.

36. De kerk heeft meermaals verwezen naar de menselijke waardigheid en de universele geldigheid ervan benadrukt voor alle culturen als een onontbeerlijke voorwaarde voor rechtvaardigheid en vrede. Paus Benedictus XVI (Nicosia, 14 juni 2010) wijst op de specifieke relatie tussen mensenrechten, menselijke waardigheid, rechtvaardigheid en vrede: *“Door respect te tonen voor de rechten van mensen en volkeren, beschermen en bevorderen we de menselijke waardigheid. Indien de gedragslijnen die we ondersteunen in harmonie met de natuurlijke wet eigen aan onze gemeenschappelijke menselijkheid ten uitvoer worden gelegd, dan worden onze handelingen rechtmatiger en bevorderlijk voor een leefwereld van begrip, rechtvaardigheid en vrede.”*¹³ In zijn toespraak ter gelegenheid van het Heilige Jaar 1984 richtte Paus Johannes Paulus II zich tot de soldaten en hun verantwoordelijkheid voor het hoogste menselijke goed: *“Leer van het Kruis van Christus en zijn toewijding hoe de mensheid en uw volk echt te dienen!”*¹⁴

37. In de meeste gesimuleerde scenario's is er een “staff solution”, het happy end van Hollywood. In werkelijkheid komen veel beslissingen op het terrein neer op een keuze tussen verschillende vormen van kwaad, waarbij de bevelhebber, voor wie aarzelen fataal kan aflopen, weet dat zijn oordeel op agressieve wijze onderzocht kan worden tijdens langdurige juridische actie en analyses door de media. Ongeacht hoe toegewijd aan zijn militaire roeping of trouw aan zijn geloof hij ook is, een officier die vooraf onvoorbereid is en achteraf niet wordt gesteund als hij wordt geconfronteerd met zulke tragische dilemma's zal er blijvende mentale littekens aan overhouden.

38. De zevende stap in het bevorderen van de vrede is bijgevolg gericht op de operationele voorbereiding, met trouw en steun voor zij die operationele keuzes dienen te maken, die stuk voor stuk een tragische afloop kunnen kennen. Zij die zijn belast met dergelijke verantwoordelijkheid mogen nooit in de steek worden gelaten door de autoriteiten die hen verplichten tot dergelijke situaties van morele ambiguïteit.

Richtlijnen voor de christelijke soldaat

39. De hiernavolgende richtlijnen moeten het zelfbeeld en het gedrag van alle huidige christelijke soldaten vormgeven, in het bijzonder diegenen die verantwoordelijkheden dragen met betrekking tot leiderschap en training:

- Diepgeworteld geloof - We streven ernaar te leven volgens christelijke leefregels en ons geloof in Jezus Christus, ons lidmaatschap van Zijn Kerk en onze solidariteit met andere praktiserende christenen te belijden en onze bijdrage te leveren als zijnde de kerk onder de soldaten. We geloven zowel in de vrijheid van als de steun aan religie in de strijdkrachten overal ter wereld.
- Moreel engagement – Bij de uitvoering van onze plicht, erkennen we het wettige gezag van onze naties en van de bondgenootschappen die het defensiebeleid bepalen. We erkennen eveneens dat we zowel onder gezag staan als dat we gemachtigd gezag over anderen kunnen uitoefenen. Onze acties zijn gebonden door nationale en internationale wetten en verdragen, overkoepeld door de morele normen die impliciet vermeld zijn in onze ethische criteria. Een bevel moet van een wettig gezag afkomstig zijn en moet zelf wettig en moreel rechtvaardig zijn. Gehoor-

zaamheid is bijgevolg afhankelijk van wettelijkheid. De soldaat moet voldoende vertrouwen in zijn geloof en geweten hebben om onwettig of onrechtvaardig geachte bevelen aan te vechten, om zijn standpunt te verdedigen en om te leven met de gevolgen van hetzij een rehabilitatie hetzij een veroordeling.

- Politiek bewustzijn - We steunen de democratie, de mensenrechten en de rechtsstaat, door actief deel te nemen in het democratische proces binnen de grenzen van onze militaire roeping, waarbij vaak een neutraal standpunt dient te worden ingenomen. We trachten niettegenstaande een zelfverzekerde en geïnformeerde aanwezigheid te tonen in het sociale leven, waar ons christelijk voorbeeld de kwaliteit van het gemeenschapsleven kan verbeteren en anderen kan aantrekken om te beantwoorden aan het christelijk evangelie.
- Beroepsbekwaamheid - We moedigen plichtsgetrouwe toewijding aan de dienst aan, vanaf de basistraining tot en met de actieve dienst in alle rangen. We pleiten voor een zorgvuldige initiële selectie en daaropvolgende bevordering van personeel om zich ervan te vergewissen dat jong potentieel wordt omgevormd tot aangetoonde vaardigheden..
- Gewetensvolle dienst - We houden ons aan onze beloftes van trouw, om onze taken uit te voeren voor onze landen, onze loyaliteit tegenover onze wapenbroeders en onze verplichtingen tegenover de mensheid met integriteit en naar ons beste vermogen. Bij het zich verbinden tot dergelijke verplichtingen kan de soldaat zijn familie kwetsbaar achterlaten. We verwachten daarom van de autoriteiten dat ze even gewetensvol zijn in hun voorziening van pastorale en sociale zorg voor zij die hij achterlaat.
- De vrede toegewijd – Met het opnemen van de wapens hebben we paradoxaal genoeg onszelf ten dienste gesteld van de vrede, waarmee we nogmaals St Augustinus volgen: *“Want vrede wordt niet nagestreefd om oorlog op te wekken, maar oorlog wordt gevoerd om vrede te bewerkstelligen. Daarom moet u zelfs tijdens een oorlog de geest van een vredestichter koesteren.”*¹⁵ We zijn toegewijd aan het in stand houden van de in het verleden bereikte vrede, vrede die nu wordt genoten en vredestichting en –handhaving waar wordt gestreden zodat er vrede kan heersen in de toekomst. We zijn dus toegewijd opdat menselijke waardigheid en mensenrechten kunnen worden hersteld waar deze niet meer bestonden en ondersteund waar ze zwak zijn.
- Streven naar samenwerking - We zoeken de dialoog en samenwerking met diplomatieke, politieke, burgerlijke en sociale autoriteiten ter bevordering van de doelstellingen van vrede in overeenstemming met ons geloof, zowel binnen de landsgrenzen als daarbuiten. We erkennen de synergie tussen een onderliggende levensfilosofie en de nationale en internationale instrumenten die vrede en harmonie bevorderen. We moedigen betrokkenheid aan bij krijgsmachtaalmoezeniers over grenzen en benamingen heen en bij andere aangewezen deskundigen om het geestelijk vermogen en de mentale veerkracht te ontwikkelen en in stand te hou-

den om tegemoet te komen aan de menselijke en morele eisen van militaire inzet in de huidige tijd.

- Openstaan voor de oecumenische beweging - We blijven trouw aan de oecumenische idealen en ijveren voor een geest van eenheid om datgene te overwinnen wat de christelijke denominaties verdeelt en om zich eerder te concentreren op datgene wat gemeenschappelijk is dan dat wat verdeelt. Bovendien respecteren we andere godsdiensten en stellen alles in het werk om in dialoog te treden en samen te werken met mensen van goede wil.

Aanbevelingen

40. In dit document hebben we stappen vastgesteld die de zaak van de vrede helpen en die de christelijke soldaat helpen zijn rol erin te begrijpen. Deze worden hierna kort uiteengezet:

- Bescherming van de morele beperkingen van onze kenmerkende principes voor het tussenbeide komen in conflicten en de nauwgezette toepassing ervan wanneer vijandelijkheden mogelijk lijken, bij interventie in conflicten en de nasleep ervan. (par. 20)
- Het aangaan van een toegewijde dialoog om de criteria voor rechtvaardige vrede in onze hedendaagse situatie te verbeteren en meer relevant te maken. (par. 22)
- Een erkenning dat het zaad van vijandigheid in ons allen schuilt en zelfs in de meest edele zielen sluimert. Elke zoektocht naar vrede en broederschap moet daarom beginnen in het hart van het individu, door het cultiveren van het zaad van de vrede en het onderdrukken van de wortels der bitterheid. (par. 24)
- De bereidheid andere perspectieven te begrijpen en met elkaar te verzoenen en het vermijden van negatieve stereotiepen van onbekende culturen. (par. 26)
- Door de rede geïnspireerde, door de VN gemachtigde, bemiddeling of interventie om onstabiele situaties te pacificeren met de rol van militaire strijdkrachten die verder reikt dan conventionele nationale verdediging en bondgenootschappen. Militaire interventie dient goed te worden ondersteund en snel opgevolgd door een rechtvaardige regeling waarin de inheemse bevolking de grootste aandeelhouder is. (par. 28)
- Gepaste training en het vertrouwd maken van ingezette strijdkrachten met de culturele omstandigheden die gelden in een mogelijk operatietoneel. Dergelijk vertrouwd maken is van even groot belang tussen bondgenoten, inheemse bevolkingen en potentiële vijanden. (par. 35)
- Gerichtte operationele voorbereiding, met trouw en steun voor zij die operationele keuzes dienen te maken, die stuk voor stuk een tragische afloop kunnen kennen. (par. 38)

Besluit

41. Het AMI heeft in dit document een christelijk antwoord voor militairen op de complexiteit van moderne conflicten bestudeerd. Vrede is meer dan enkel de afwezigheid van oorlog. Dergelijke oppervlakkige definitie zou geen steun bieden aan diegenen aan wie het aan levensbehoeften ontbreekt of die lijden onder onrecht. Conflicten kunnen worden onderdrukt door een sterke militaire aanwezigheid. Rechtvaardige vrede zelf kan niet worden opgelegd, want ze wordt in gevaar gebracht door de daad van het opleggen. De weg die leidt tot vrede kan worden vrijgemaakt door diegenen die in militaire dienst zijn, zodat anderen deze veilig kunnen bewandelen. Onze bijdrage is er dan ook een van het vrijmaken en beschermen van de weg voor politieke, diplomatieke en burgerinstellingen om in overleg orde, rechtvaardigheid en vrijheid te stichten. Hoewel we trouw dienen te zijn aan deze grote principes, zijn we ons ervan bewust dat we ook antwoord verschuldigd zijn aan de Vredevorst voor onze getrouwheid en integriteit bij het beantwoorden van deze oproep tot het vervullen van onze plicht.

¹ *De katholieke soldaat aan het begin van het derde millennium – verklaring van de AMI Algemene vergadering*, Rome, 15 november 2000.

² Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, *Universele verklaring van de rechten van de mens*, 10 december 1948, i.h.b. art. 20

³ Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, *Universele verklaring van de rechten van de mens*, 10 december 1948, art. 1

⁴ Boodschap van Zijne Heiligheid Paus Johannes Paulus II voor de viering van wereldvrede dag, 1 januari 2000, § 20.

⁵ St. Augustinus, Brief aan Bonifatius, epistel 189, 6.

⁶ Tweede Vaticaans Concilie, Pastorale Constitutie over de Kerk in de wereld van vandaag ‘Gaudium en Spes’, 7 december 1965, § 79.

⁷ Saferworld, LU 04.03, *The Conflict Cycle*, 2004.

⁸ Vgl. G. Däniker, *Wende Golfkrieg. Vom Wesen und Gebrauch künftiger Streitkräfte*, Frankfurt a/d Main 1992, 170 e.v.

⁹ Boodschap van Zijne Heiligheid Paus Johannes Paulus II voor de viering van wereldvrede dag, 1 januari 2000, § 11.

¹⁰ *Russian Orthodox Church Teaching* – Aartspriester Konstantin Tatarintsev, “Oorlog en Vrede”, § VIII.2

¹¹ Maarten Luther, brief aan Hertog Johan van Saksen over het gehoorzamen van het wereldlijk gezag, Wittenberg 1 januari 1523.

¹² “The Ethical Profile of Soldiers facing the challenge of a culture of peace”, conferentie van het Instituut voor Religie en Vrede van het Militair Ordinariaat van Oostenrijk, 9 oktober 2002.

¹³ Apostolische reis naar Cyprus – ontmoeting met burgerlijke gezagsdragers en het corps diplomatique, toespraak van Paus Benedictus XVI, 5 juni 2010.

¹⁴ Groetboodschap van Paus Johannes Paulus II aan de Strijdkrachten voorafgaand aan de eucharistieviering bij het Internationaal Jubileum, 8 april 1984.

¹⁵ St. Augustinus, Brief aan Bonifatius, epistel 209,2.